

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет економічний
Кафедра інформаційних систем у менеджменті

Затверджено

На засіданні кафедри інформаційних систем у менеджменті економічного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка (протокол № 1 від 30 серпня 2023 р.)

Завідувач кафедри Приймак В.І.

Силабус з навчальної дисципліни
“Технології проектування і адміністрування баз даних”,
що викладається в межах ОПП
“Консолідована інформація”
другого (магістерського) рівня вищої освіти для здобувачів зі
спеціальності 122 “Комп’ютерні науки”

Львів 2023 р.

Назва курсу	Технології проектування і адміністрування баз даних
Адреса викладання курсу	Проспект Свободи, 18, м. Львів
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Економічний факультет, кафедра інформаційних систем у менеджменті
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань 12 “Інформаційні технології” Спеціальність 122 “Комп’ютерні науки” Освітня програма “Консолідована інформація”
Викладачі курсу	Твердохліб Іван Петрович, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри інформаційних систем у менеджменті
Контактна інформація викладачів	ivan.tverdokhlib@lnu.edu.ua , м. Львів, проспект Свободи, 18, к.100
Консультації по курсу відбуваються	Очні консультації в день проведення аудиторних занять (за попередньою домовленістю) – економічний факультет, просп. Свободи, 18, ауд. 100. Он-лайн консультації через MS Teams. Погодження часу он-лайн консультацій через запит на електронну пошту викладача
Сторінка курсу	MS Teams
Інформація про курс	Курс розроблено з ухилом на поглиблення наявного у студентів рівня знань і навичок використання технологій баз даних у інформаційно-аналітичній діяльності на основі вивчення поширених постреляційних моделей баз даних.
Коротка анотація курсу	Дисципліна “Технології проектування і адміністрування баз даних” є дисципліною вільного вибору студента циклу професійної та практичної підготовки для освітньої програми з підготовки магістрів, яка викладається у 1-му семестрі в обсязі 5 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS)
Мета та цілі курсу	Метою викладання навчальної дисципліни “Технології проектування та адміністрування баз даних” є підготовка фахівців, які б володіли теоретичними та практичними навичками використання сучасних технологій баз даних для автоматизації опрацювання на ПЕОМ складноструктурованої і взаємопов’язаної інформації щодо діяльності організаційних структур
Література для вивчення дисципліни	Основна: 1. Базы данных : навчально-практичний посібник для самостійної роботи студентів [Електронний ресурс] / М. Ю. Лосєв, В. В. Федько. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. – 233 с. 2. Ситник Н.В., Зінов’єва І.С. Організація баз даних NoSQL [Електронний ресурс]: практикум. – К.: КНЕУ, 2022. – 161с. 3. Твердохліб І.П. Методичні рекомендації до виконання лабораторних робіт з дисципліни “Технології проектування і адміністрування баз даних” для студентів спеціалізації “Консолідована інформація” спеціальності 122 “Комп’ютерні науки” галузі знань 12 “Інформаційні технології” [Електронний ресурс]. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2022-2023. 4. Резниченко В.А. Темпоральный SQL:2011 //Инженерия

	програмного забезпечення. – Т. 15.- № 3–4. – 2013. - С. 48-65. 5. Eric Redmond, Jim R. Wilson. Seven Databases in Seven Weeks. A Guide to Modern Databases and the NoSQL Movement. Dallas: Pragmatic Programmers, LLC, 2012. – 384 p. 6. MongoDB Compass [Електронний ресурс]. – URL: https://www.mongodb.com/docs/compass/current/ 7. Neo4j – короткий посібник [Назва з екрану]. - CoderLessons.com, 2021. – 91с. URL: https://coderlessons.com/tutorials/bazy-dannykh/uznaite-neo4j/neo4j-kratkoe-rukovodstvo Додаткова: 1. . Резніченко В.А. 60 років базам даних //Проблеми програмування. – 2021 (№3, №4); - 2023 (№1). 2. Документація MS SQL Server [Електронний ресурс]. – URL: https://learn.microsoft.com/ru-ru/sql/?view=sql-server-ver16 3. Paul Done. Practical MongoDB Aggregations [Назва з екрану]. - MongoDB, Inc, 2021-2022. – 245 p. URL: https://www.practical-mongodb-aggregations.com/ 4. В.Г. Григорович, О.Ю. Косовська, О.М. Пігур-Пастернак, А.Ю. Шілінг. ОГЛЯД ТЕХНОЛОГІЙ ТЕМПОРАЛЬНИХ БАЗ ДАНИХ [Електронний ресурс]. - Lviv Polytechnic National University Institutional Repository, 2011. – 10с. URL: http://ena.lp.edu.ua 5. Ian Robinson, Jim Webber & Emil Eifrem. Graph Databases: new opportunities for connected data, 2nd Edition. – Cambridge: O’Reilly, 2015. – 257 p.
Обсяг курсу	48 годин аудиторних занять. З них 32 години лекцій і 16 години лабораторних занять. На самостійну роботу відведено 102 години
Очікувані результати навчання	знати і розуміти: – професійну термінологію сфери технологій баз даних включаючи англomовну; – теоретичні основи постреляційних моделей баз даних; – об’єктні інтерфейси доступу до реляційних баз даних і методики їх застосування у програмних додатках; – основи мов запитів до постреляційних баз даних, зокрема темпоральних, документо-орієнтованих і графових; – архітектуру систем керування NoSQL-базами даних, зокрема MongoDB, Neo4j та MS SQL Server для темпоральних БД; – основи адміністрування систем керування NoSQL-базами даних (MongoDB, Neo4j); – основи проектування моделей NoSQL-баз даних (темпоральних реляційних відношень, агрегатних моделей для документо-орієнтованих та графових баз даних); – методики створення постреляційних баз даних в середовищі NoSQL-СКБД; – методики автоматизації запитів до NoSQL-баз даних з використанням засобів відповідних NoSQL-СКБД; – сучасні підходи до розподілу інформації у базах даних та осно-

	ви шаблону Map-Reduce як підтримки опрацювання даних на кластерах. вміти: – застосовувати професійну (україномовну та англomовну) термінологію сфери технологій баз даних для комунікації під час розроблення проектів NoSQL-баз даних; – розгорнути на комп'ютері академічні версії постреляційних СКБД, зокрема MongoDB, Neo4j та розподілену реляційну MS SQL Server; – спроектувати на основі опису предметної області об'єкта/процесу модель постреляційної бази даних, зокрема темпоральну БД, документо-орієнтовану і графову; – створити на основі відповідної моделі постреляційної бази даних темпоральну БД у середовищі MS SQL Server, документо-орієнтовану у середовищі MongoDB чи графову за допомогою Neo4j; – розробити консольний додаток доступу до реляційної БД з використанням класів ADO.NET платформи .Net Framework Visual Studio об'єктно-орієнтованою мовою програмування, приміром C#; – ідентифікувати вимоги користувачів постреляційних баз даних щодо потрібної їм інформації; – реалізувати вимогу користувача мовами запитів постреляційних систем керування базами даних, включаючи темпоральний SQL для MS SQL Server, MQL і фремворк агрегації MongoDB, Cypher для Neo4j; – застосовувати шаблон Map-Reduce MongoDB для реалізації запитів на кластерах.
Ключові слова	база даних, NoSQL-бази даних, адміністрування баз даних, темпоральні бази даних, мови запитів, MS SQL Server, MongoDB, Neo4j, мова запитів Cypher
Формат курсу	Очний
	Проведення лекцій, лабораторних занять в комп'ютерних класах з використанням промислових СКБД на умовах академічних ліцензій, консультацій для кращого розуміння тем, виконання індивідуальних проектів баз даних для отримання практичних навичок автоматизації опрацювання економічної інформації за допомогою СКБД
Теми	Змістовий модуль 1 “Розширення реляційної моделі даних” Тема 1. Концепція навчальної дисципліни “Технологія проектування та адміністрування баз даних” Тема 2. Об'єктно-орієнтовані інтерфейси доступу до реляційних БД Тема 3. Основи темпоральних баз даних Змістовий модуль 2 “Основи NoSQL-баз даних” Тема 4. Базові поняття методології NoSQL-баз даних Тема 5. Документо-орієнтовані бази даних Тема 6. Основи технології графових баз даних Змістовий модуль 3 “Технології баз даних розподіленого опрацювання інформації” Тема 7. Моделі розподілу інформації в базах даних

	Тема 8. Основи шаблону Map-Reduce Тема 9. Практичні аспекти організації кластерів у середовищі MongoDB
Підсумковий контроль, форма	Залік у кінці семестру на основі захисту звітів індивідуальних проектів баз даних
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань і навичок з інформаційних і телекомунікаційних технологій, вищої математики, основ реляційних баз даних, основ об'єктно-орієнтованого програмування
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	– за джерелом передавання та сприйняттям студентами навчальної інформації: словесні (лекції, дискусії), наочні (ілюстрації, презентації), практичні методи (тестові завдання, виконання практичних завдань у комп'ютерних класах), – за логікою передавання та сприйняття студентами навчальної інформації: індуктивні та дедуктивні методи; – за стимулюванням навчально-пізнавальної діяльності: методи стимулювання пізнавальних потреб (виконання індивідуальних проектів баз даних, протоколювання проектних рішень у звітах згідно заданих планів оформлення), методи стимулювання обов'язку, відповідальності, доброчесності (оформлення і захист звітів індивідуальних проектів баз даних)
Необхідне обладнання	Вивчення курсу передбачає використання комп'ютерного обладнання, відповідного програмного забезпечення, мультимедійного обладнання
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за таким співвідношенням: – виконання практичних завдань у комп'ютерних класах на заняттях: максимальна кількість балів 24; – контрольні заміри (захист звітів індивідуальних проектів баз даних): максимальна кількість балів 76. Підсумкова максимальна кількість балів 100.
Питання до контрольних замірів	1. Описати процес інсталяції розподіленої реляційної СКБД MS SQL Server Express або Developer. 2. Описати процес розгортання на комп'ютері студента документо-орієнтованої NoSQL-СКБД MongoDB. 3. Описати процес встановлення на комп'ютер студента графічного клієнта Compass для сервера MongoDB. 4. Описати процес інсталяції на комп'ютері студента графової NoSQL-СКБД Neo4j Desktop. 5. Спроекувати схему темпоральної БД на основі теорії нормалізації з використанням моделі темпорального відношення Снодграса. 6. Створити на основі спроектованої схеми темпоральну БД в середовищі MS SQL Server 2019/2022. 7. Реалізувати задані темпоральні запити у середовищі MS SQL Server 2019/2022. 8. Розробити консольний додаток мовою С# доступу до реляційної БД в середовищі Visual Studio 2019/2022 з використанням класів ADO.NET 9. Описати структуру заданого документа у форматі JSON. 10. Створити документо-орієнтовану БД MongoDB з колекцією

	декількох однотипних документів. 11. Створити колекцію документів БД MongoDB за допомогою утиліти Compass. 12. Формалізувати задану вимогу на отримання інформації з документо-орієнтованої БД MongoDB мовою MQL. 13. Автоматизувати реалізацію заданої вимоги користувача до БД Mongo за допомогою фреймворка агрегації. 14. Спроекувати агрегатну модель графової БД на основі опису предметної області об'єкта/процесу. 15. Реалізувати задану агрегатну модель графової БД в середовищі NoSQL-СКБД Neo4j. 16. Формалізувати задану вимогу до графової БД Neo4j мовою Cypher.
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості вивчення курсу буде сформовано після завершення курсу